

Elisabet Lunde
Chef nämndkontor kultur och fritid
08 560 39 337
Elisabet.Lunde@ekero.se

Motion om fristad för förföljda författare

Dnr KFN14/54-860

Bakgrund

Gunilla Lindberg (fp) har i en motion föreslagit:

*”Att Ekerö kommun inrättar ett stipendium samt i övrigt erbjuder förutsättningar för att ta emot en förföljd författare enligt de principer och med de avgränsningar som föreslås av Statens kulturråd”
”Att Ekerö kommun ansöker om medlemskap i ICORN.”*

Allmänt om fristad

Kommuner eller regioner som vill bidra till att värna om yttrandefriheten, kan erbjuda författare, dramatiker, journalister och andra professionella skribenter som lever under hot i sina hemländer, en fristad under två år. Det finns i dag ett tiotal fristäder i Sverige. Förutom de tre storstäderna Stockholms, Göteborg och Malmö även Växjö, Sigtuna, Skellefteå och några regioner.

Författaren får en fristad för att kunna leva och fortsätta arbeta med sitt skrivande i trygghet. Kommunen som bjuder in, lovar att stå för försörjningen under de två åren. En viktig uppgift för fristaden är att ge möjlighet till arbetsro, kollegial och social gemenskap, översättningsmöjligheter och självständigt arbete fritt från påtryckningar och trakasserier.

För att kunna resa in och bo i Sverige måste författaren ha ett uppehållstillstånd. Det är Migrationsverket som beviljar uppehållstillståndet för både författaren och eventuellt medföljande familj. Upphållstillstånd som fristadsförfattare gäller även journalister, dramatiker och andra professionella skribenter som förföljs eller hotas på grund av sitt arbete.

Fristadsprogrammet administreras av ICORN (International Cities of Refuge Network.) med stöd av Statens Kulturråd och Migrationsverket. I Sverige är det

[Svenska PEN](#), som i samråd med ICORN väljer ut vilka författare som ska erbjudas fristad. Det viktigaste kriteriet vid urval är inte konstnärliga meriter, utan behovet att komma i säkerhet och/eller att få sin röst hörd och sina texter publicerade. Kulturrådet har i uppdrag att verka för fler fristäder i Sverige.

Hur förhåller man sig till kommunallagen?

Flera städer i Sverige ingår i nätverket ICORN och närmare 20 författare och konstnärer har sedan 1996 har omfattats av fristadsprogrammet. I dessa fall har man bedömt att det faller inom den kommunala kompetensen. Fristadsprogrammet prövas just nu, efter ett överklagande enl. Kommunallagen 10 kap. Ärendet är ännu inte avgjort.

Process för att bli fristad

Medlemskap i ICORN

När en stad har beslutat sig för att bli fristad för förföljda konstnärer kan man välja att ansöka om medlemskap i den internationella medlemsorganisationen ICORN, som har sitt administrativa kontor i Stavanger. Medarbetarna på ICORN har många års erfarenhet av fristadsarbete i olika länder och kan därför ge bra stöd och information till fristäderna.

Val av fristadsförfattare

Vanligast är att fristadskoordinatorn, tillsammans med institutions- eller förvaltningschef gör urvalet, ibland med hjälp av en referensgrupp bestående av representanter från stadens kulturliv. Vägledande i denna process är att så få som möjligt skall ha tillgång till känslig information om de sökande.

Vad behöver man budgetera för?

I avtalet med nätverksorganisationen ICORN förbinder sig fristaden att stå för fristadsförfattarens bostad samt ett månatligt stipendium under fristadsperioden. Följande poster bör man räkna med när man budgeterar för fristadsprogrammet:

- Stipendium 10 tkr/månad eller 14tkr/månad om fristadsförfattaren kommer med familjemedlem
- Hyra av lägenhet, samt el, bredband, tv-avgifter, telefon
- Resa till och från landet
- Medlemskap i ICORN, vanligtvis ca 20 tkr/år
- Kostnad för årsmöte i ICORN, samt resa och uppehålle för författare och koordinator

- Övriga resor, seminarier, kurser
- Kommunen skall också avdela en kontaktperson – en koordinator som har i uppgift att integrera gästförfattaren i stadens kulturliv och förmedla kontakter med sociala och kollegiala nätverk. Koordinatören är en nyckelpersonen i fristadsarbetet och ska ha kunskap om vilken roll de olika samhällsfunktionerna kan spela i fristadsarbetet, som hjälper gästförfattaren att förstå vilka förväntningar man kan ha på staden, respektive staten och landsting/region. Koordinatören är också stadens representant i den internationella samarbetsorganisationen ICORN, till vilken staden också förbinder sig att betala en årlig medlemsavgift. Arbetstid för koordinator och ev. extern resurs totalt ca 20-25% tjänst.

Ett överslag av kostnader för att mottaga fristadsförfattare uppgår till ca 400 tkr/år.

Bidrag för fristadsförfattare kan sökas hos Kulturrådet för konstnärliga projekt som underlättar för konstnärens deltagande, översättning av verk samt konstnärens eget konstnärliga skapande.

Om fullmäktige godkänner motionen bör Kultur- och fritidsnämnden få i uppdrag att administrera processen och anslå en ram för detta för 2016 om minst 400 tkr.

Elisabet Lunde
Chef nämndkontor kultur och fritid